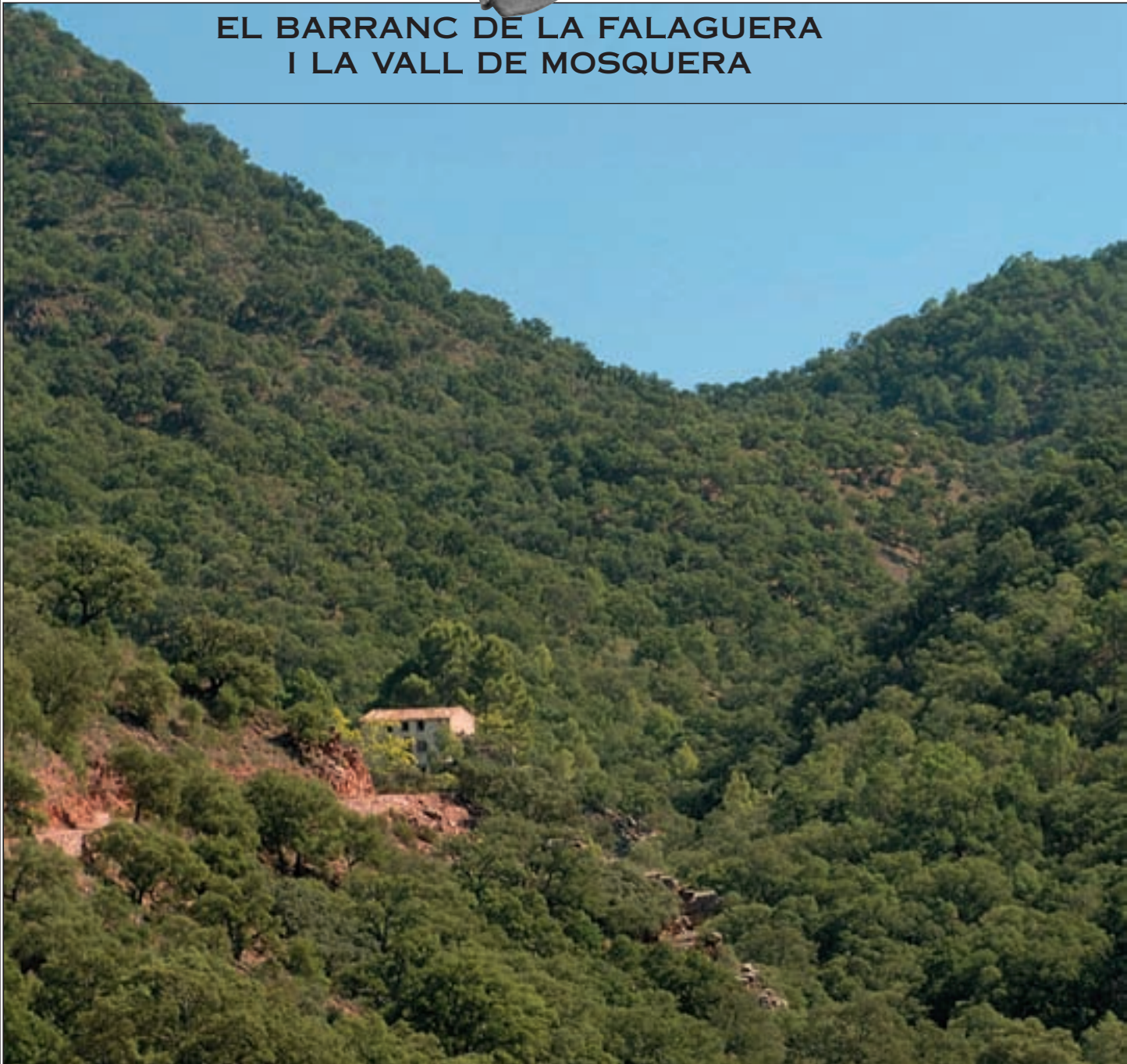

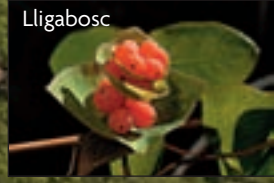
EL BARRANC DE LA FALAGUERA I LA VALL DE MOSQUERA

Heura

Surera monumental

Lligabosc

Castanyer

Ginestó

Falzia negra

Potser fóra més propi parlar del barranc de Mosquera, com es fa majoritàriament en la literatura actual, però les característiques d'aquest conjunt de carenes, portells, vessants i barrancs ens suggereixen usar el qualificatiu de vall. Una vall que arranca en el mateix portell de Mosquera i que comprèn totes les caigudes al barranc de la Falaguera, que davalla per la Casa de Mosquera, on s'enriqueix amb les aportacions de la font, fins emprendre la davallada a la primera volta i convertir-se tot seguit en la rambla d'Almedíxer.

La pedra rodona és la característica definidòria de Mosquera. Lluny del substrat calcari que marca la major part del país, el sòl de Mosquera és format a partir dels gressos rojos del Buntsandstein, Aquesta és una roca arenosa, de naturalesa silícia amb un color rogenc molt peculiar. La capacitat de retenció d'aigua és superior a la dels sòls calcaris equivalents, la qual cosa porta una potencialitat vegetal més luxuriant. Els sòls d'aquesta naturalesa confereixen un avantatge competitiu a la surera, que, d'aquesta manera, s'ensenyoreix del paisatge.

Una altra de les curiositats d'aquest barranc és l'escassetesa de pins. De fet són ben pocs individus de pi blanc els que troben acomodament en la rodalia de l'esmentada Casa de Mosquera. A més, molts d'ells han estat plantats deliberadament. I crida l'atenció perquè els pins modelen el paisatge de bona part dels territoris forestals valencians i ací és tot el contrari. Cal pensar que en el bosc mediterrani ben desenvolupat el paper del pi devia ser mínim, donada la dificultat de germinació a l'ombra de les opaques fagàcies mediterrànies. A Mosquera es pot afegir el paper selectiu que la mà humana ha exercit en les suredes per tal d'afavorir l'explotació del suro. Fins i tot la carasca s'ha vist limitada en el seu desenvolupament afavorint-ne el de les sureres. I és que una altra manera de veure la vall de Mosquera és com una gran factoria de suro, encara en funcionament.

En un passat no gaire llunyà cal imaginar-se la vall amb una activitat antròpica superior a l'actual. Les bancalades de secà sobre la casa eren dedicades al cultiu d'uns ametllers hui envellits i necessitats d'una severa esporga. Els bancals de baix de la font devien permetre el conreu d'hortalisses i fruiters. Els cirerers, joia gastronòmica de l'Espadà, hui s'assilvestren per les fondalades més frescals. Els castanyers a la vora del barranc, encarats a l'horta, proveïrien a la tardor les preciades castanyes. L'explotació

del bosc devia formir de suro i les àrees més obertes devien ser pasturades per ramats de cabres.

En l'actualitat l'impacte de l'ésser humà és ben distint. La construcció i manteniment de la canalització de l'aigua ha deteriorat permanentment el fons del barranc pel qual ara discorre una pista que facilita l'accés als cotxes des d'Assuébar. L'accessibilitat al trànsit rodat és una de les principals amenaces per a la conservació d'aquest indret.

Tot i així, passejar pels camins i dreceres de Mosquera és un plaer per als sentits. Durant la tardor, o millor, durant la primavera d'hivern, hom encara pot trobar abundant floració de la *Linaria repens*, subsp. *blanca*. escrofulariàcia de belles i menudes flors blanques tacades de morat, el nom de la qual (subsp. *blanca*) fou dedicat pel botànic segorbí Carlos Pau a la senyora Blanca Catalán de Ocón, botànica de Valdecabriel. La nota de color la donen els fruits del lligabosc, del ginestó, del galzeran, dels rosers silvestres, de l'espí blanc. El roig intens de la majoria d'aquests fruits atrau constantment la nostra mirada, desbordada per la intensa verdor de la ginesta triflora i el bruc arbori o la grisor del fullam de les sureres. Les falgueres com el polipodi i la falzia negra esguiten roques i boscos. No debades Manuel Costa, en donar nom a l'associació de boscos espadàdics de sureres es decantà per prendre la falzia negra com a espècie senyera (*Asplenio onopteridis-Quercetum suberis*). Encara la minuartia valenciana, preuat endemisme valencià, que té el seu nucli poblacional més important ací, en l'Espadà, ens apareix en qualsevol racó entapissant terraprimis desenvolupats sobre *rodano*.

La primavera és més cridanera. Quan les estepes obren les seues infinites floretes immaculadament blanques i tot un seguit d'arbusts i herbes es decideixen a florir sota el pal·li de les sureres carregades d'aments, allò sembla una orgia en la qual tot es posa al servei del sexe, de la reproducció de les plantes.

Mosquera és més que un barranc, és una vall. Un regal de la naturalesa per als nostres sentits. Una viva expressió de l'essència del bosc mediterrani en el cor de la serra de l'Espadà. Un lloc a conservar per damunt de tot.

ANTONI AGUILLELLA

Director del Jardí Botànic de la Universitat de València